

Årsrapport

INFINITUM

2018

Infinitum driver panteordningen i Norge. Målet er at alle flasker og bokser med pantemerke blir pantet. Vi jobber for at selve pantesystemet skal være effektivt og miljøvennlig. Ambisjonen vår er å sikre en høyverdig gjenvinning av alle resirkulerbare flasker og bokser i Norge.

Panteordningen er en stor, nasjonal dugnad, som betyr mye for miljøet. I 2018 ble 87,3 prosent av boksene og 88,6 prosent av flaskene pantet. Alt som pantes blir resirkulert, og Norge er et forbilde for andre land.

Å velge produkter med pantemerke og pante alt er noe av det enkleste og viktigste vi alle kan gjøre for miljøet. Da blir verdifulle materialer brukt igjen og igjen.

INFINITUM

Kontakt

1

Hovedkontor
Skøyen, Oslo

Kjell Olav A. Maldum
Administrerende direktør
+47 909 63 999
kjell.olav@infinitem.no

Tor Guttusrud
Direktør økonomi og finans
+47 930 96 486
tor@infinitem.no

Sten Nerland
Direktør logistikk og drift
+47 975 98 558
sten@infinitem.no

Randi Haavik Varberg
Direktør informasjon og marked
+47 913 54 773
randi@infinitem.no

Vesna Cakarevic
Regnskapssjef
+47 916 68 479
vesna@infinitem.no

Svein Rune Haugsmoen
Kontroller
+47 917 76 517
svein.rune@infinitem.no

Roger Hushovd
Kontroller
+47 414 06 029
roger@infinitem.no

Marlene Bergh
Økonomikonsulent
+47 916 45 176
marlene@infinitem.no

Janna Friis
Økonomikonsulent
+47 951 45 414
janna@infinitem.no

Vibeke Kjøle Scansani
Økonomikonsulent
+47 917 46 734
vibeke@infinitem.no

Plamena Nikolaeva
Økonomikonsulent
+47 948 86 985
plamena@infinitem.no

Gina Rojahn
Økonomikonsulent
+47 916 80 547
gina@infinitem.no

Oscar Zio
Logistikkordinator
+47 984 82 684
oscar@infinitem.no

2

Produksjonsanlegg

Heia, Fetsund

Sør-Norge
35 ansatte

Avdelingsleder:
Ståle Maldum

Adresse:
Heiasvingen 59
1900 Fetsund

+47 900 91 896

3

Produksjonsanlegg

Bjerkvik, Narvik

Nord-Norge
4 ansatte

Avdelingsleder:
Ole-Rolf Dahlberg

Adresse:
Salomonsvei 25
8530 Bjerkvik

+47 986 30 059

4

Produksjonsanlegg

Heimdal, Trondheim

Midt-Norge
6 ansatte

Avdelingsleder:
Åge Skagen

Adresse:
Torgårdstrøa 5
7072 Heimdal

+47 920 51 399

5

Kjørekontor

Heia, Fetsund

Hele landet
3 ansatte

Leder kjørekontor:
Yngvar Aarnes

Adresse:
Torgårdstrøa 5
7072 Heimdal

+47 920 51 399

4

1 2/5

Innhold

10 Kjell Olav Maldum om 2018 – og om fremtiden	36 Bygger resirkuleringsanlegg for alle Norges flasker
13 Det norske eksempelet	39 Fra glass til plast
17 I forkant av klimakrisa	43 Svarer på ungdommens ønsker
20 EU mot sirkulær økonomi for plast	46 Engasjerer unge i hele landet
23 Avgifter belønner god klimaattferd	50 Kostnadseffektivt å være Infinitum-medlem
25 Inspirert av norsk pantemodell	53 Effektivt for ansatte og kunder
30 Høyere pant ga høyere panteandel	59 Pantesystemet
33 Økt pant – mindre plastforsøpling	60 Et historisk panteblikk
34 Vellykket pantesats-ending	65 Regnskap

Del 1

Miljø

Kjell Olav Maldum om 2018 – og om fremtiden

Kjell Olav Maldum,
administrerende direktør i Infinitem.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

Norge har verdens mest effektive pantesystem og Infinitem har for tiende året på rad en økning i antall flasker og bokser som pantes. I 2018 pantet vi nesten 1,2 milliarder bokser og flasker.

Økt pant ga økt innsamling

I fjor økte endelig panten på flasker og bokser, noe som har bidratt til økningen. Det er første gangen siden 1986 at panten på små flasker og bokser økte og den er nå to kroner. Når panten på store flasker i tillegg gikk opp til tre kroner har det til sammen ført til at 94 millioner flere flasker og bokser ble pantet i 2018 enn året før. Tilsammen 29 000 tonn plast og aluminium ble gjenvunnet i stedet for å havne i søpla eller naturen.

Plast og politikk

2018 var det året der erkjennelsen av plastforsøpling viste seg i realpolitikken. EU har på rekordtid vedtatt forbud mot engangsartikler av plast og strenge krav til gjenvinning. I Storbritannia og Frankrike ser det ut til at skatt og avgifter tas i bruk for å sikre økt andel gjenvunnet plast.

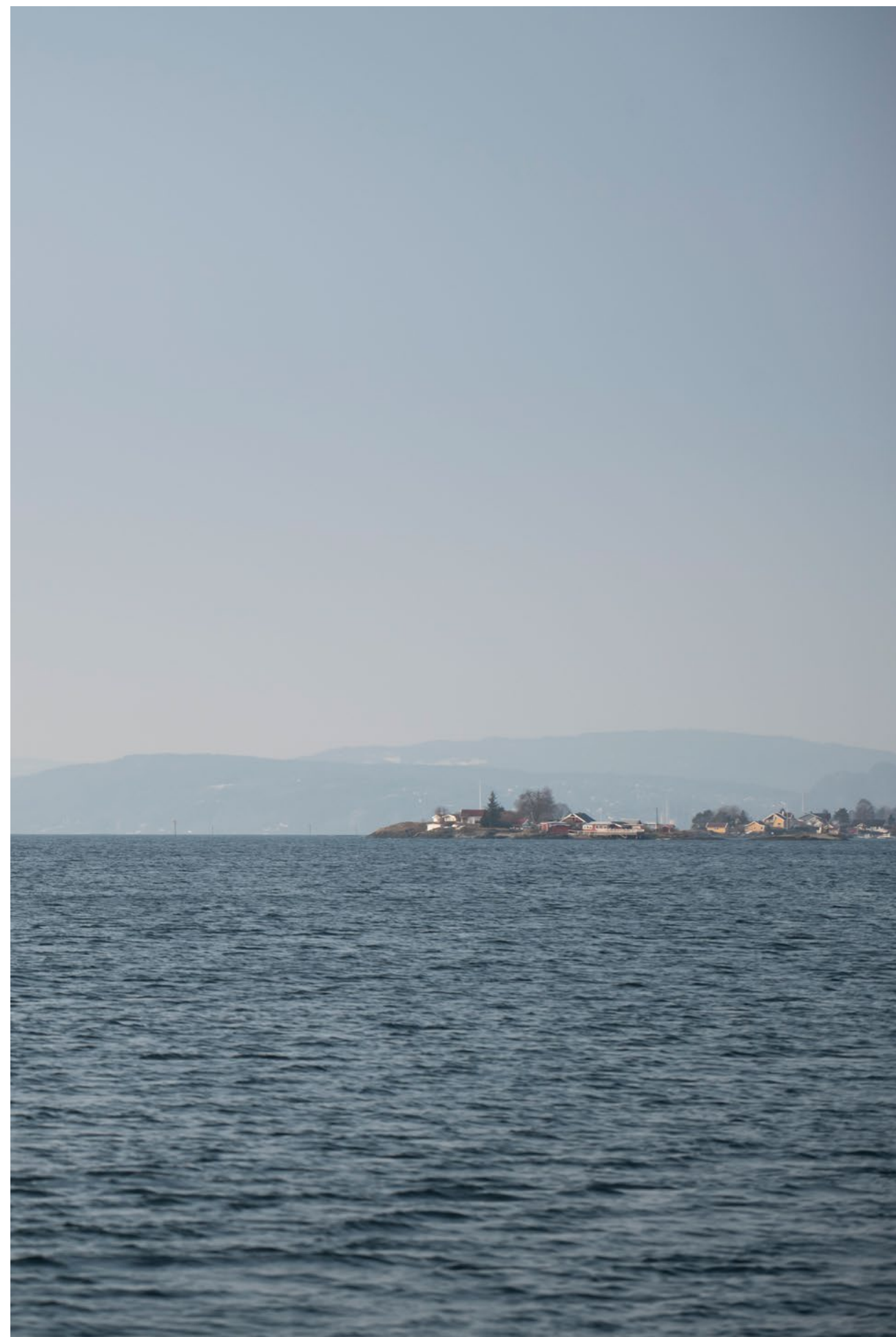
I Norge begynner det også å røre på seg. Flere snakker om sirkulær økonomi, og jeg har tro på at norske politikere, kanskje allerede i året som kommer, vil ta oss nærmere en reel sirkulær økonomi for plast. Panteflasker er, om ikke den største kategorien, så kanskje det området som raskest og med enkle tiltak kan danne en reel sirkulær økonomi.

Ambisjoner for 2019

Med økte pantesatser og kommunikasjon for å få flere til å pante har vi gjennom året nådd en innsamlingsgrad på 87,3 prosent på boks og 88,6 prosent på PET, og det er vi stolte av. I tillegg kan vi dokumentere at vi har kontroll på over 95 prosent av alle flasker og bokser. Vi har likevel blikket vendt framover og har som mål å øke panteandelen ytterligere. Infinitem er sikre på at vi vil passere 90 prosent, som EU har satt som mål i 2029, allerede i 2019.

I 2019 skal vi bygge et helt nytt resirkuleringsanlegg for PET-flasker på Heia. Det betyr at Infinitem blir det første pantesystemet i Norden til å resirkulere både plastflasker og bokser. Boksene skal som tidligere gjenvinnes av Norsk Hydro i Holmestrand. EU har satt et mål om at det fra 2030 skal være 30 prosent resirkulert materiale i flaskene. Med det nye anlegget på Heia vil bransjen i Norge nå dette målet i løpet av et par år. Dette er en viktig milepæl for oss og et viktig element for en sirkulær økonomi for plastflasker. Verdens beste pantesystem er også verdens beste utgangspunkt for å lage et sirkulært plastsystem.

Kjell Olav A. Maldum
Adm. Direktør

Det norske eksempelet

**Verden er som et tankskip.
Men nå snur vi det.**

Det er liten tvil om at Aksel Lund Svindals alpintgull ruver høyt i hans bevissthet. Men nevnt ordet "panting", og han snakker som om det gjaldt en OL-medalje.

Av: Kjetil Østli

«Det er ikke søppel,
men materialer som skal
brukes om igjen.
Vi kan starte med å se
på all emballasje som
'til låns'.»

– Se her. Kalenderen er allerede full. Norges inntil nylig beste alpinist holder opp telefonen. Avtaler er merket i blått. Han scroller nedover april, mai, juni, blått, blått, blått. Avtaleboken kunne gitt utmattelsessyndrom. For Aksel Lund Svindal gir den glede og motivasjon til den neste delen av livet. Endelig. Endelig svare på gamle henvendelser, endelig vurdere gründerideer og jobbe videre med klesmerket Greater Than A.

– Nå som jeg har lagt opp, kan jeg ta tak i alt utenfor alpintporten som har interessert meg, sier Lund Svindal. Han booker møte på møte for å komme seg «up to speed», som han kaller det, og for å sortere hva han skal satse på.

– Ender du som ekspert-kommentator på TV og deltaker i Skal vi danse?

Han ler.

– Ikke ennå. Jeg har en del andre ting jeg har mer lyst til å bruke tiden på. OL-vinneren, verdensmesteren og Infinitum-ambassadøren har akkurat satt seg ned på en kafe bak slottet i Oslo. Kafeieren, som kjenner ham, kommer bort og sier: "Jaså, er det pensjonisten?" Lund Svindal smiler. "Jeg er 36 år. Pensjonist?" sier han, og smaker på ordet.

– For en karriereavslutning. Sølv i ditt siste renn, to hundredeler bak lagkamerat Kjetil Jansrud. Fortell.

– Jeg var spent. Det er jeg alltid før renn, så det var normalt. Da pleier jeg å tenke: «Slapp av, det kommer flere sjanser». Men det kunne jeg ikke nå, for dette var mitt siste renn. Jeg hadde bare denne muligheten.

– Merket du underveis at det gikk bra?

– Når du kjører bra, er du så i sonen. Du lever kun der og da. Tanken på sluttid og feil er borte, man er bare til stede i tidelene. Det er en fantastisk følelse. Og i Åre var jeg til stede i øyeblikket, fullstendig i sonen. Men hvor bra jeg kjørte, visste jeg ikke. Det som er så brutalt med alpint, er at vi, utøverne, er de siste som får vite resultatet. Alle andre har sett mellomtid og sluttid. Derfor jubler ingen alpinister for de ser

på tidtavla. Først da. Da jeg så tavla, kjente jeg lettelse og lykke. Stemningen var sjukt bra, med horder av tilreisende nordmenn, området var teppebombet med norske flagg. Da jeg hørte brølene fra publikum, følte jeg på stolthet. Jeg får frysninger på ryggen av å tenke på det.

Hvordan har de første dagene vært?

– Det har vel ikke gått opp for meg ennå at det er helt over. Jeg har så mye å drive med at jeg ikke merker forskjellen. Men en ting er allerede annerledes.

– Hva da?

– Vanligvis er jeg stresset for ikke å få trent nok. Når jeg nå får vondt på for eksempel knebøy og må gi meg 80 prosent ut i treningsprogrammet, så går det fint. Som proff ville det plaget meg å være 20 prosent i minus. Jeg ville tenkt at konkurrenter den dagen har fått 20 prosent mer. Nå tenker jeg at jeg har fått 80 prosent i pluss. Det er en stor mental forskjell og ganske deilig.

– Vi må snakke om panting. Få i Norge snakker mer lidenskapelig om panting.

Alpintstjernen lener seg frem over bordet.

– Dessverre er dårlige vaner, som nikotin, vanedannende. Men gode vaner kan være enda mer vanedannende. Fordi gode vaner har en dobbel bunnlinje, sier han.

– Hva betyr det?

– Det betyr at panting gir mening både for deg som individ og for noe som er større enn deg, nemlig miljøet eller planeten. Når logistikken rundt pant er enkel, blir den lett en vane. Systemet i Norge er så innarbeidet at folk bare gjør det. I mange år har vi kun fått en krone for panten, likevel øker pantegraden. Hvorfor? Nordmenn vet instinktivt at en flaske eller colaboks ikke er søppel! Flasken var verdt en tyggis da jeg var liten. Den betydde altså et sukkertøy! Slik lærte vi å se på avfall som en ressurs. Og da er vi ved en kjerne: Vi mennesker klarer ikke fikse opp i all elendigheten og naturødeleggelsen på egenhånd. Det må gjøres enkelt for oss å gjøre verden bedre.

– Hvordan?

– Ta meg som eksempel. Jeg lærte at en flaske var et sukkertøy. Tenk om vi fikk den holdningen om alt: Det er ikke

søppel, men materialer som skal brukes om igjen. Vi kan starte med å se på all emballasje som «til låns».

– Alt er til låns?

– Vi er forbi tiden da ting bare kunne kastes. Likevel kaster vi mengder, selv klær. Vi bor på en planet med svære problemer, og må bli kvitt bruk og kast-mentaliteten. Her kan Infinitum bli en enda rære spydspiss.

– Endringer tar så lang tid, kjennes det som?

– Verden er et tankskip, ikke en lettstyrt kano. Det tar tid å snu et skip. Men Infinitum har bevist at panting funker. Nå henger andre nasjoner seg på det norske eksempelet. Likevel burde vi gjort mye mer. Når vi lenge har sett at det fungerer, hvorfor i alle dager har vi ikke laget tilsvarende ordninger for mye annet? Når store nasjoner kommer hit for å lære av Norge, så har vi faktisk en impact. Da må vi være ambisiøse. Jeg løfter ingen pekefinger, men synes at verdens beste pante-nasjon bør tenke mye større. Det er en nobrainer, spør du meg.

– Har «lille jeg», enkeltindividet, noe å si?

– Konsumer-makt liker jeg. Jeg tenker slik: La oss endre systemet der det kan bli volum av endringen. Vil folk kjøpe bærekraftige produkter, kan det bli volum. Ja, velger du bort noe, er du isolert sett liten. Men tenk om alle på Facebook i løpet av dagen forteller om et bærekraftig valg de har tatt, og utfordrer alle andre til også å ta et bærekraftig valg. Tenk deg ringvirkningen. Sammen får enkeltmenneskene makt. Så har du nivået over, nemlig selskap som selger consumer goods, være seg aviser, jakker, mat. Ønsker flere forbrukere mer bærekraftig produksjon, vil disse bedriftene merke det, og innrette seg etter det. Det vil på sikt ha effekt på hva underleverandørene kan levere.

– Du blir mer og mer opptatt av miljø og bærekraft. Kan du bruke idrettspsykologien i det arbeidet?

– Ja, jeg har lært at man ikke skal være redd for å prøve. Når du konkurrerer med verdens beste, ønsker man ofte at man var bedre forberedt. Men stilte jeg ikke til start, hadde jeg jo ingen mulighet. I møte

med nye klimarapporter og artikler om at vi gir opp 1,5 gradersmålet, blir man matt og motløs. Men vi kan ikke tillate oss det. Vi må prøve hardere, vi må møte til start! Ja, planeten og alt levende liv trenger at vi tar gull, men det er lov å være fornøyd selv om vi ikke tar førsteplass. Vi må ha spreke mål, for det er et trykkende problem at vi ikke er snille med planeten. Men når vi 90 prosent av målene, så er ikke det en failure. Det er ikke binært, dette, ikke vinn/tap. Det er noe. At vi er på gang. Og så drømmer jeg om mer heiarop.

– Mer heiing?

– Ja. El-biler er ikke løsningen, sier noen. Nei, men hei på dem som prøver. Mange feiler, og ikke alt er løsningen. Likevel synes jeg vi skal støtte forsøkene fremfor å lete etter feil.

– Greed is good, sa man før, mens «bærekraft» ble sett på som litt idealistisk. Hva tenker du?

– At det er en gammeldags og litt utdatert holdning. Det finnes mye analyse nå på at selskap som satser på bærekraft, gjør det bra på børs. Men det viktigste er at de som skaper verdier, er ekstremt flinke folk. De som vokser opp nå, lar seg ikke rekruttere kun på lønn. Jobben må også være meningsfull på et dypere nivå. Store selskap må ta samfunnsansvar for å lokke til seg de beste. Og det skjer. Tankskipet er i ferd med å endre kurs.

– Hvorfor ble du Infinitum-ambassadør?

– Jeg gjorde research for å finne verdens mest miljøvennlige emballasje til boksershorte og fant ut at 87 prosent av norske aluminiumsbokser gjenvinnes, og at vi får tilbake 99 prosent av forrige boks. Det var da jeg lærte om arbeidet til Infinitum. Like folk finner hverandre.

Kjetil Østli (43) er redaktør av naturmagasinet *Harvest*. Han har jobbet 17 år i *Aftenposten/A-magasinet*, og han er forfatter. Nå jobber han med en bok om Lars Monsen. Østli er blant Norges mest prisbelønte skribenter.

I forkant av klimakrisa

– Vi må kutte der det monner, men samtidig jobbe med hvordan vi organiserer samfunnet vårt.

Kristin Halvorsen mener vi skal klare å møte klimakrisa, men at det krever samfunnsendringer.

– Vi må være i forkant, ikke på hæla, sier Kristin Halvorsen.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

«For å nå 1,5 graders-målet som FN har satt må vi halvere CO₂-utslippene innen 2030. Da er det store endringer som må til.»

Da Kristin Halvorsen gikk av som statsråd, var det ingen som forventet at det skulle bli stille fra henne. Som direktør for klimaforskningsstiftelsen Cicero er Kristin Halvorsen en markant stemme i en tidvis pessimistisk debatt om klodens fremtid. Men tror hun selv det er mulig å redde kloden?

– Det er ingen liten oppgave vi har tatt på oss. For å nå 1,5 graders-målet som FN har satt må vi halvere CO₂-utslippene innen 2030. Da er det store endringer som må til.

Samfunn som krever mindre ressurser

Halvorsen er opptatt av at de største kuttene må skje i de store utslippssektorene, som i Norge er transport- og olje- og gassektoren.

– Jeg er veldig glad for at så mange velger å kjøre elbil i Norge. Norge har på en måte blitt verdens elbil-laboratorium. Men minst like viktig er det at vi ser på måten vi organiserer samfunnet på. Vi må få redusert transportbehovet og vi må bygge opp kollektivtransporten. Det må bli lettere å gå og å velge kollektivt.

Halvorsen trekker frem den økende interessen for sirkulær økonomi og behovet for å utvikle nye forretningsmodeller.

Det handler om hvordan vi organiserer bruk og det handler om gjenbruk. Selvfølgelig for å redusere forsøplingen, men også at vi har knapphet på ressurser. Så her tror jeg at det kommer til å komme mange nye forretningsmodeller som tar utgangspunkt i at ingenting er søppel, alt kan brukes i ny produksjon av noe vi trenger.

Finanssektoren som klimapådriver

Har klimadiskusjonen forandret seg siden du forlot politikken?

Jeg synes politikken har forandret seg for lite. Det er fortsatt slik at ikke mange nok sier at klimasaken er viktig for dem, og da blir det dessverre ikke det viktigste for de store partiene, selv om det skjer endringer også der. Jeg mener politikerne alltid må gå litt foran, tørre å gjøre det som er litt upopulært. Men det gjelder

selvsagt å finne en balanse. Det er det som er det krevende.

Halvorsen trekker frem finanssektoren som en del av samfunnet som i mye større grad enn tidligere forholder seg til klimaendringer.

Hun forteller lattermildt om et møte hun som finansminister tok initiativ til. Miljøorganisasjoner og finanssektoren skulle møtes for å diskutere forvaltningen av oljefondet.

Det var et helt mislykka møte. Det var to ulike verdener, og de snakket ikke samme språk i det hele tatt. Det har forandret seg. Er det én sektor som virkelig har fått opp øynene for klimatrusselen, så er det finanssektoren. De kan risiko, og de vet at endringer også gir muligheter. Så jeg har tro på at finanssektoren vil være en viktig pådriver for endringer fremover.

Men skjønner næringslivet dette, eller må de tvinges?

– Alle må tvinges litt. Mange er nok på leit etter ideer og nye muligheter til å treffe dette riktig. Men vi må også ha avgiftssystemer som trekker i riktig retning, og som oppmuntrer til omlegging. Jeg tror ikke at markedet kommer til å ordne dette av seg selv. Man må ha reguleringer. Man kommer til kort med bare gulrøtter. Vi trenger djerne politikere som tør å gjøre det som er upopulært. Politikken må alltid ligge litt i forkant.

Nå har vi snakket om de store grepene, store kutt og samfunnsomleggingene. Hva er de viktigste grepene hver av en av oss må gjøre?

Utgangspunktet må være at alle monner drar. Gjør så godt du kan, der du bor, hver dag. Tenk på hvor mye du reiser, og hvor mye du forbruker. Og ikke minst, pant alt!

Kristin Halvorsen, tidligere finansminister og kunnskapsminister, er i dag direktør for miljøforsknings-senteret Cicero. Senteret utarbeider klimareporter både nasjonalt og internasjonalt, og er en betydelig kraft i det globale forskermiljøet. Cicero er representert med hele 11 forskere i FNs klimapanel.

EU mot sirkulær økonomi for plast

Økonomisk vekst, sysselsetting og konkurransekraft er EUs utgangspunkt i arbeidet for en sirkulær økonomi.
– Derfor har arbeidet bred støtte, også i næringslivet, sier miljøråd Hege Rooth Olbergsveen i EU-delegasjonen.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

EU vedtok i 2015 en handlingsplan om sirkulær økonomi, med 54 ulike tiltak. Et av tiltakene var EUs plaststrategi, som er mest kjent for forbudet mot enkelte typer engangspast. Denne strategien skal snu dagens utfordringer til nye muligheter, og redusere alle negative miljø- og klimaeffekter knyttet til plast, ved å endre måten plastprodukter designes, produseres, brukes og materialgjenvinnes.

– Arbeidet for en sirkulær plastøkonomi har høy prioritet i EU sammenliknet med andre saker. Det er viktig for de folkevalgte i EU å vise velgerne at de leverer på plast, sier Olbergsveen, som er miljøråd ved Norges EU-delegasjon i Brussel. Delegasjonen ivaretar norske interesser overfor EUs institusjoner og medlemsland.

Sirkulær økonomi gir grunnlag for vekst

I motsetning til en lineær økonomisk modell, basert på at man utvinner ressurser, produserer, bruker og kaster, er en sirkulær økonomi basert på lengst mulig bruk og materialgjenvinning i en sirkel hvor minst mulig ressurser går tapt. En sirkulær økonomi har derfor både økonomiske og miljømessige fordeler.

– Arbeidet med sirkulær økonomi er det fremste eksempelet på at EU-kommisjonen har lyktes med en bred forankring av politikken og har jobbet tverrsektorielt. EU drar virkelig utviklingen mot en sirkulær økonomi videre, sier miljøråden.

Å møte utfordringene en økende plastmengde gir, er en viktig del av EUs arbeid for en sirkulær økonomi. Både produksjon og brenning av plast gir store globale utslipp, i tillegg til at plast på avveie forurensar på land og i havet.

– EUs svar er ikke å kvitte seg med all plast. Til det har plast for mange positive effekter, som at vekten reduserer utslipp ved transport og at plast bidrar til å redusere matsvinn, forteller Olbergsveen.

På områder der plastgjenstandene brukes kort og ofte havner på avveie, det vil si ulike typer engangspast, har EU tatt grep for å redusere bruken.

Det kommer nå et regelverk som adresserer nesten 90 prosent av den plasten som ender opp på strendene i Europa. Dette gjelder ulike typer engangspplast, plastutstyr fra fiskeri- og oppdrettsnæringen og plast som raskt brytes ned til små plastbiter i naturen. Det kommer omfattende krav om hva landene skal gjøre. – De skal sikre en ambisiøs og vedvarende reduksjon i bruk av engangs kopper og matbeholdere i plast, og innføre nasjonale forbud mot andre typer engangspplast, sier miljøråden.

Økt produsentansvar

Ett av målene med plaststrategien er å sikre et marked for gjenvunnet materiale. EU har satt høye og langsiktig krav til materialgjenvinning. I tillegg skjerpes kravene til rapportering, slik at det reelt sett vil bli materialgjenvunnet mer enn i dag.

Bruken av gjenvunnet materiale skal økes gjennom at næringslivet skal forplikte seg til å bruke mer sekundærråvare. Det kommer nå et krav om at PET-flaskene skal inneholde 25 prosent av slik råvare i 2025, og at bruken skal økes til 30 prosent i alle plastflasker i 2030. Innen andre plastprodukter er EUs ønske at næringslivet selv skal ta grep, og dersom de ikke er aktive nok kan EU sette krav.

– Mange peker på at utvidet produsentansvar er et sentralt virkemiddel i omstillingen til en sirkulær økonomi, og det kommer nå krav om å innføre produsentansvar for nye produkter. For engangspplast tas produsentansvaret enda lenger, til også å omfatte et ansvar for forsøpling, forteller miljøråden. Det nye er at produsenten nå får avgrenset ansvar for opprydding i naturen.

Høy innsamling vil kreve pantesystem

EU stiller også nye og strengere krav om separat innsamling av plast. Det vil primært vil gi renere fraksjoner, slik at materialene er mer egnet til å brukes om igjen, som for eksempel plastflasker.

Innsamlingsmålet som er vedtatt for plastflasker er 77 prosent innen 2025 og 90 prosent innen 2029, og alt som samles inn skal materialgjenvinnes. Infinitums innsamlingsandel var til sammenlikning i 2018 på 88,6 prosent.

– For å nå målene på innsamling av drikkevareemballasje blir det svært relevant med innføring av pantesystemer i de ulike landene. Den norske modellen med miljøavgift og pant gir forbrukere, produsenter og handelen sterke insentiver. Derfor er modellen unik, og fra norsk side deler vi informasjon om våre løsninger. Alle medlemslandene vil ha stor nytte av å lære av Norge og Infinitum, og de har ofte spørsmål, spesielt knyttet til finansiering av systemet, forteller miljøråden.

Økonomiske virkemidler, pisk og gulrot

EU mister inntekter til sitt budsjett ved brexit og i forbindelse med langtidsbudsjettet ser EU nå på hvordan inntektene kan økes. Ett forslag som har kommet opp er at landene skal ha årlig innbetaling for plastemballasje som ikke er materialgjenvunnet. Land med lav gjenvinningsandel må betale mer enn land som gjør mye og har høy materialgjenvinning av plastemballasje.

– Dette vil påvirke hvordan man håndterer plasten. Forslaget til innbetaling må imidlertid vedtas enstemmig av EUs medlemsland, og dersom det skulle bli vedtatt vil det bare gjelde EU-landene – ikke Norge, sier Olbergsveen.

I handlingsplanen for sirkulær økonomi er over 90 prosent av tiltakene blitt fulgt opp. I starten av mars 2019 kom en ny rapport om sirkulær økonomi, som pekte på områder der det gjenstår arbeid.

– Landene strever for å nå målene på miljøområdet. Men det er en gjennomgående trend at EU nå i mindre grad bruker pisk, og heller sørger for kapasitetsbygging. Innen avfallsregelverket, som også er en del av handlingsplanen for sirkulær økonomi, følger det for eksempel med en *early warning* for at de som strever skal fanges opp tidlig. Kommisjonen hjelper disse landene, og viser dem hva som kan gjøres. Dette er en ny måte å tenke på, og et viktig grep for å etablere en felles sirkulær økonomi i Europa, avslutter miljøråden.

Avgifter belønner god klimaatferd

Hanne Lerche Raadal, forskningsleder og seniorforsker ved Østfoldforskning.

Foto: Nora Hornleid

– Norge har verdens beste panteordning. Men fordi det er billigere å lage nye flasker enn å gjenvinne, fortsetter vi å pøse ny plast inn i kretsløpet. Slik bidrar vi til global oppvarming helt uten grunn.

Det sier Hanne Lerche Raadal, forskningsleder i Østfoldforskning.

Østfoldforskning, som er et ledende fagmiljø på avfall og miljø, har satt opp regnestykket som viser at vi årlig kan spare utslipp av ca. 40 000 tonn CO₂ dersom drikkevareprodusentene velger å produsere flasker med 60 prosent resirkulert materiale, og dagens innsamlingsgrad opprettholdes.

– Det er mer lønnsomt å lage nye flasker enn å gjenvinne dem, og derfor benyttes kun 10 prosent gjenvunnet materiale i flaskene i dag. For å øke bruken av gjenvunnet plast må produsentene motiveres til å velge resirkulert. Det kan blant annet gjøres gjennom en avgift på ny plast, som reduseres i takt med andelen gjenvunnet materiale, sier Lerche Raadal.

Belønningssystemet bak panteordningen

All drikkevareemballasje er belagt med svært høye avgifter, som reduseres i takt med andelen emballasje som samles inn. Hvis bransjen ikke hadde klart å samle inn noen bokser, ville avgiften på en boks gjort den minst åtte kroner dyrere i butikken. Innsamlingsandelen er nå så høy at forbrukerne bare må bidra med rundt 1,50 kroner til statskassen per boks.

Mens panten motiverer forbrukerne til å levere emballasjen tilbake, er det avgiftene som motiverer bransjen til å sette opp panteautomater og hente pantegodset. Det som er bra for miljø og klima, er også lønnsomt for drikkeprodusentene og handelen.

– Panteordningen begrenser mengden søppel i naturen og i havet, og har en betydelig klimaeffekt. Dagens innsamling og resirkulering av norske bokser og flasker medfører en årlig besparelse av CO₂-utslipp på cirka 120 000 tonn sammenlignet med om de hadde gått til energiutnyttelse og blitt brent, sier Lerche Raadal.

Billig olje hindrer sirkulært system

Panteordningen er forbeholdt drikkevarebokser og -flasker, noe som gir en ren strøm av gjenvinnbar plast og aluminium. Dette gir mulighet for høyverdig resirkulering. Det er noe man sjelden får i vanlig avfallsinnsamling, der ulike materialer blandes. En ny flaske kan inneholde hele 80 prosent resirkulert plast, og den samme plasten kan gjenvinnes mange ganger. Likevel tapper norske bryggerier i stor grad brus og vann på flasker av helt ny plast.

– Årsaken er enkel, sier Lerche Raadal. – Oljeprisen er lav, så ny plast koster mindre enn gjenvunnet plast. Bedriftene velger den billigste løsningen og ren, resirkulerbar plast går ut av landet, og ender ofte opp i produkter av lavere kvalitet enn det materialet fortjener.

Smarte avgifter har gjort Norge best på innsamling av emballasje. Med en avgift som belønner bruk av resirkulert materiale kan Norge også bli et foregangsland på utnyttelse av ressursene.

– Jeg håper regjeringen ser at en smart avgift på ny plast kan være den beste veien til en grønn, sirkulær økonomi, avslutter Lerche Raadal.

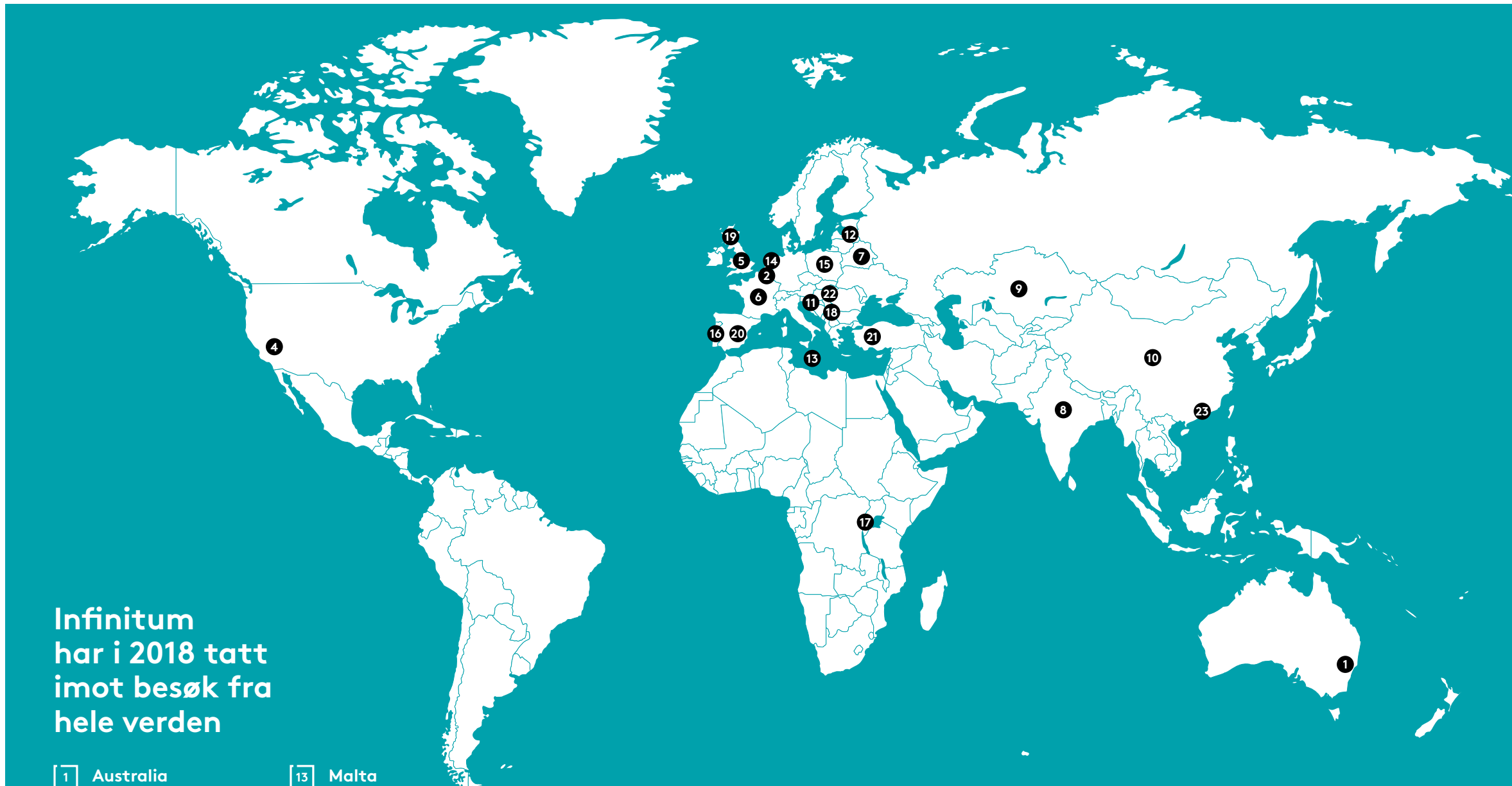
Inspirert av norsk pantemodell

Skottland har vedtatt å innføre en panteordning for drikkevareemballasje. For inspirasjon ser parlamentsmedlemmet Angus McDonald og resten av komiteen som jobber for et pantesystem, til Norge.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

Infinitem har i 2018 tatt imot besøk fra hele verden

1 Australia	13 Malta
2 Belgia	14 Nederland
3 Bulgaria	15 Polen
4 California, USA	16 Portugal
5 England	17 Rwanda
6 Frankrike	18 Serbia
7 Hviterussland	19 Skottland
8 India	20 Spania
9 Kazakhstan	21 Tyrkia
10 Kina	22 Ungarn
11 Kroatia	23 Hong Kong
12 Latvia	

– Vi har kjempet lenge for å få til et skikkelig resirkuleringsystem i Skottland. Personlig synes jeg det er på tide å komme i gang med en panteordning tilnærmet den norske ordningen, sier en engasjert Angus McDonald under sitt femte pantebesøk i Norge.

Allerede tidlig på 80-tallet fikk McDonald øynene opp for det norske pantesystemet, og han legger ikke skjul på at han synes det norske systemet er verdens beste.

Ønsker den norske modellen

– Skotske parlamentarikere har sett på flere ulike modeller, men jeg mener den norske modellen med pant er den beste jeg har sett så langt. Jeg er overbevist om at det norske systemet vil fungere svært godt i Skottland, sier McDonald.

Den skotske regjeringen vedtok i 2017 at det kommende regjeringsprogrammet skulle øke fokuset på implementering av et resirkuleringsprogram i Skottland.

– Vi har jobbet for å innføre pantesystem for flasker og bokser i mange år. Per dags dato er et slikt system ikke-eksisterende i Skottland og det er definitivt dags å få det på plass.

Delegasjoner fra hele verden

I 2018 tok Infitum imot flere delegasjoner fra hele verden, som var nysgjerrige på det norske pantesystemet. I august var McDonald del av en delegasjon med parlamentsmedlemmer og miljøorganisasjoner fra Skottland, som besøkte anlegget på Heia i Fetsund for å hente inspirasjon til eget system.

– Jeg er veldig imponert over hva jeg har sett på Infitums produksjonsanlegg. Det de viste oss er akkurat slik vi ønsker å ha det i Skottland. Vi tar med oss alle de gode rådene vi fikk av Kjell Olav og kollegaene hans i vårt videre arbeid, avslutter McDonald.

Del 2

Infinitum i året som gikk

Høyere pant ga høyere panteandel

I 2018 ble det solgt nær 1,3 milliarder bokser og flasker med pantemerke i Norge. Nesten 9 av 10 ble pantet og resirkulert.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

Panten og ønsket om å gjøre det rette for miljøet fikk forbrukerne til å pante 87,3 prosent av boksene og 88,6 prosent av flaskene. Tallene gjelder hele 2018, og skjuler en hyggelig økning på slutten av året, etter at pantesatsene økte til 2 kr for bokser og små flasker, og 3 kr for store flasker.

– Det er litt tidlig å si hvor stor effekten av økte pantesatser er, men det er helt klart at det har en positiv effekt. Folk merker at hver pose med tomgods har mer verdi, sier Tor Guttulsrud, som er direktør for økonomi og finans i Infnitum.

Effekten er størst for de små enhetene, der panten ble doblet fra 1 kr til 2 kr. Flasker på over 0,5 liter hadde før endringen, en pant på 2,50 kr. Her blir nok effekten av endringen til 3 kr mindre.

– De store flaskene har hele tiden hatt en svært høy panteandel, og den vil nok stige ytterligere med ny pantesats. Men det viktigste er at vi nå får inn flere mineralvann- og energidrikkbokser, som det har vært relativt lav panteandel på. Her ser vi en tydelig økning, og det er vi er veldig glade for, sier Guttulsrud.

Infnitum hentet bokser og flasker fra 11 000 automater og manuelle mottak over hele landet, og klargjorde materialene for resirkulering. Totalt ble 7 918 tonn aluminium og 20 568 tonn plast ble resirkulert. Den høye resirkuleringsandelen er unik i verden, og delegasjoner fra 23 land kom i 2018 til Infnitum for å lære hvordan man kan etablere og drive et godt pantesystem.

Økt pant – mindre plastforsøpling

– Plastforsøpling er et av vår tids største miljøproblemer. Etter at vi økte panten har enda flere flasker og bokser blitt samlet inn, sier klima- og miljøminister Ola Elvestuen.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

I 2018 doblet Klima- og miljødepartementet pantesatsen på drikkevareemballasje. At panten økte bidro til at det i 2018 ble pantet 94 millioner flere flasker og bokser enn året før. Innsamlingsandelen i Norge er svært høy.

– De aller fleste panteflasker i Norge blir levert tilbake, og vi økte panten for å sikre at det skal fortsette slik. Jeg tror pantesatser på 2 og 3 kroner er et riktig nivå, som vil føre til at enda flere flasker samles inn også i årene som kommer, sier klima- og miljøminister Ola Elvestuen.

En løsning på miljøproblemet

De høye innsamlingsandelene i Norge får oppmerksomhet i land som har store problemer med plastforsøpling, blant annet fra flasker. Infinitum tar hvert år imot delegasjoner fra hele verden. De kommer for å lære mer om den norske ordningen, som belønner forbrukeren for å pante og produsentene for å ta ansvar for pantestystemet.

– Jeg håper mange andre land kan kopiere vårt pantestystem, slik at plastflasker ikke lenger blir kastet i naturen, sier statsråden.

Stor klimagevinst

I dag pantes 88,6 prosent av flaskene og 87,3 prosent boksene. Det blir over én milliard flasker og bokser hvert år, og alle gjenvinnes. Infinitum regner med at økt pant vil øke andelen til over 90 prosent. Hver prosentøkning i panteandel for plastflasker betyr en reduksjon i CO₂-utslipp på 990 tonn per år, mens det samme tallet for bokser er 620 tonn.

– Vi venter at høyere pant vil føre til en reduksjon på minst 5 000 tonn CO₂ i året, i tillegg til at enda færre bokser og flasker vil havne i naturen. Panting har aldri før vært så lønnsomt og så viktig for kloden, sier direktør Kjell Olav Maldum i Infinitum.

Vellykket pantesats- endring

– Overgangen til nye pantesatser ble særdeles vellykket. Vi må takke Infinitum for at de involverte alle i hele pantekjeden i prosessen. Det sier Gunnar Gravalid fra Norgesgruppen, som deltok i Infinitums prosjekt «Panteøkning».

Infinitum tok i januar 2017 initiativ til å starte et prosjekt som skulle følge opp myndighetenes arbeid for økte pantesatser. Målet var å støtte forslaget til økning, og å være forberedt på å innføre en god overgangsløsning når Klima- og miljødepartementet vedtok økningen.

– Det er krevende å bytte all panteemballasje i løpet av så kort tid. Ingen har gjort dette siden 90-tallet, da halvliteren fortsatt var glassflaske og det ikke fantes strekkoder og datasystemer. Så dette var på mange måter et nybrottsverk, sier Leif Eliassen, som er produktansvarlig i Aas Bryggeri og deltaker i Infinitums prosjektgruppe.

Deltakerne i prosjektet kom fra de store kjedene, et utvalg større og mindre produsenter i tillegg til Tradesolution og Infinitum. Tradesolution er en felles varedatabase der produsentene leverer strekkoder og bestillingsnummer som kjedene benytter når de bestiller.

Nye og gamle satser samtidig

Prosjektet utredet ulike alternativer. Det anbefalte til slutt en overgangsperiode som tillot produsentene å bruke opp eksisterende emballasje, samtidig som 80 prosent av enhetsvolumet skulle merkes om med ny strekkode og nye pantemerker i løpet av perioden.

– Det som var viktig for å få til en smidig overgang, var at de store leverandørene tok ansvar for å flytte over produktene med høyt volum så fort som mulig.

Fordi disse også har høy omløpshastighet kunne det gå fort. Samtidig var Infinitum opptatt av at kantsortimentet, produkter som er mer spesielle og har langomløps-tid, ikke hadde samme prioritet. Hovedpoenget var at vi så overgangen på 80 prosent forholdsvis kjapt, sier Eliassen.

Fra 1. september 2018 måtte imidlertid alle produkter ha pantemerke med to eller tre kroner. Emballasje med gammel pant kan finnes i hyllene en stund til, men fordi strekkodene også endres, er det ingen fare for at forbrukerne betaler eller får tilbake feil pantebeløp.

Samlet bransjen

Et slikt prosjekt har samlet aktører, som til vanlig er konkurrenter, om et felles mål. I evalueringen av prosjektet viser deltakerne til at uheldige konsekvenser ble unngått fordi løsningene ble diskutert i forkant. Involveringen sørget for den nødvendige gjennomføringsviljen hos alle parter.

– Frykten var jo at en fil med ny strekkode ikke kom til rett tid slik at vi ikke fikk solgt varene, eller at panteautomaten ikke vil ta imot panten. Det skjedde ikke.

Infinitum la opp til en god gjennomføringsmodell, og med en stor innsats fra aktørene gikk dette over all forventning. I lys av stort varevolum og høy omløpshastighet, kan vi se tilbake på en svært vellykket gjennomføring, avslutter Gravalid.

«Ingen har gjort dette siden 90-tallet, da halvliteren fortsatt var glassflaske.»

+

=

Bygger resirkuleringsanlegg for alle Norges flasker

Hvert år sender vi 18 000 tonn plastflasker ut av landet for resirkulering.

Nå investerer Infinitem og Veolia 200 millioner kroner i et resirkuleringsanlegg, slik at flaskene ikke trenger å ta turen til Sverige eller Tyskland for å få nytt liv.

– Dette er et viktig skritt for å virkeliggjøre en sirkulær økonomi for plast, sier administrerende direktør Kjell Olav Maldum.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

Infinitem driver panteordningen i Norge. På Heia i Fet kommune sorterer og bearbeider selskapet årlig over én milliard plastflasker og bokser som kommer inn gjennom panteordningen. Nå ønsker Infinitem at det også skal produseres resirkulert PET-plastråstoff her.

– Et slikt resirkuleringsanlegg vil skape opp mot 30 arbeidsplasser og bidra til å utvikle kompetanse og et fagmiljø innen plastresirkulering i Norge, sier administrerende direktør Kjell Olav Maldum i Infinitem.

Mangler ett ledd i Norge

Emballasje fra flasker kan gå i en sirkulær sløyfe, fra de pantes til PET-materialet brukes i nye flasker. I dag må plasten til gjenvinningsanlegg i Sverige, Tyskland eller Nederland for å gå gjennom leddet der PET-materialet fra brukte flasker gjøres om til nytt råstoff.

Fordi olje er så billig, velger drikkevareprodusentene heller å bruke ny plast i produksjon av flasker. Plastflaskene som er samlet inn i Norge ender derfor ofte som enklere produkter som kastes og brennes etter én gangs bruk, i stedet for å bli til nye flasker.

– Dersom 80 prosent av råstoffet i nye flasker er resirkulert materiale, vil materialet i flaskene i snitt bli brukt fem ganger i den lukkede sløyfen. Dette vil i så fall gi en årlig reduksjon i klimagassutslipp på 77 500 tonn, sier Maldum.

Sirkulær økonomi

Plastflasker vil dermed inngå i en sirkulær økonomi. Mens en lineær økonomisk modell baseres på at man produserer, bruker og kaster, er en sirkulær økonomi basert på bruk og materialgjenvinning i en sirkel hvor minst mulig ressurser går tapt. Dette har både økonomiske og miljømessige fordeler.

– EU ligger i front på dette området i dag fordi de ser mulighetene for økt konkurransekraft. EU har satt høye krav til plastgjenvinning av flasker, og legger til rette for et marked for resirkulert PET. Lykkes Europa med dette, vil etterspørselen etter resirkulert plastråstoff bli stor, sier Maldum.

Infinitem har med støtte fra sine eiere foreslått en endring av dagens avgiftssystem, for å legge til rette for omleggingen til sirkulær økonomi for plast i Norge.

– Drikkevareemballasje er allerede tungt avgiftsbelagt, men ikke alle avgiftene har miljøeffekt. Flate avgifter opprettholder status quo og en gammel-dags bruk og kast-holdning. Vi ønsker oss heller en avgift som belønner dem som velger å bruke gjenvunnet plastmateriale i stedet for helt ny plast som både krever mer ny olje og gir større utslipp enn gjenvinning, sier Maldum.

Besparelser i alle ledd

Infinitem skal eie det nye bygget, men har inngått en leieavtale med Veolia om drift.

– Det nye anlegget vil gi besparelser knyttet til transport og drift, til gode for alle som er en del av dette kretsløpet, sier Sten Nerland, direktør for logistikk og drift i Infinitem.

Transportkostnadene reduseres når leddene i verdikjeden ligger i nærheten av hverandre på Heia, og lavere kostnad for Infinitem, vil igjen gi lavere vederlag for medlemmene.

– Reduserte kostnader ett sted i kjeden legger til rette for bedre priser både til og fra gjenvinner. Når vi vet at en av utfordringene for økt bruk av resirkulert råstoff er priskonkurranse fra ny plast, er dette anlegget viktig for å skape en lukket sløyfe flaske-til-flaske. Anlegget vil sikre stabil, lokal tilgang av råstoff til konkurransedyktig pris, sier Nerland.

Volumet og markedet er stort nok til at slik resirkulering kan etableres i Norge, og byggingen vil starte våren 2019 og i løpet av andre halvår i 2020 skal produksjonen av resirkulert PET starte på Heia.

Fra glass til plast

– Miljøsmart emballasje gir dobbel miljøeffekt. Den er mer miljøvennlig å fremstille og mindre CO₂-krevende å transportere, og reduserer derfor CO₂-avtrykket vårt aller mest. Det sier Rolf E. Eriksen, i Vinmonopolet.

Fotograf: Katrine Lunke. Apeland.

«Vi vil være i front hvis trenden med aluminium kommer.»

Vinmonopolet setter nå krav om lettvektemballasje for alle nye viner i basissortimentet under 150 kroner. Dette omfatter lettere glassflasker, plastflasker (PET), papp og aluminium. I tillegg kreves pant på alle nye PET-flasker og aluminiumsbokser. Dette betyr at panteflasker nå gradvis vil komme på plass i vinhyllene.

– Dette er det viktigste klimagrepet vi gjør. Tunge glassflasker er en miljøverasting. Fremstilling av glass er ressurskrevende og har stort klimafotavtrykk. Derfor går vi over til miljøsmart emballasje, som lettere glass eller aller helst PET med pant, sier Rolf E. Eriksen, som leder Vinmonopolets miljøarbeid.

Ny klimastrategi

Tidligere var Vinmonopolets oppmerksomhet rettet mot klimatilak ved utsalgene. Kildesortering og fornuftig bruk av ressurser ble vektlagt og dokumentert ved at butikkene ble Miljøfyrtårn.

Analysen Vinmonopolet gjorde i 2016 avdekket at emballasjen på produktene er området der Vinmonopolets fotavtrykk er størst, og samtidig et område vi faktisk kan gjøre noe med. Utslippene knyttet til selve produksjonen av emballasjen utgjør største delen, og i tillegg får vi en klimagevinst i transporten når emballasjen har lavere vekt. I etterkant av analysene skiftet Vinmonopolet fokus og vedtok et nytt strategisk mål om å redusere miljøpåvirkningen i hele verdikjeden og å tilby miljøsmarte produkter. Miljø ble samtidig en tydelig del av den nye overordnede selskapsstrategien.

– Vinmonopolet skal øke andelen miljøsmart emballasje og har allerede satt krav til sine leverandører og produsenter. Dette skal bidra til å nå våre ambisiøse mål om 40 prosent reduksjon i CO₂ utslipp innen 2030, sier Eriksen.

Tatt positivt imot

– Vinprodusentene har tatt forbausende bra imot vår beslutning om lettvektemballasje på produktene under 150 kroner. Jeg tror de også ønsker å bidra til et bedre miljø, sier Eriksen.

– Når vi nå tydelig også merker produkter på miljøsmart emballasje, ønsker vi

å gjøre det lettere for kundene å gjøre miljøsmarte valg. Samtidig håper vi at det vil øke oppmerksomheten om miljø og emballasje generelt. Da kan vi få en mye større andel av produktene våre over på lettere emballasje, og langt færre tunge glassflasker i hyllene.

Avgjørende med gjenvinning

Ifølge en emballasjestudie Vinmonopolet fikk gjennomført i samarbeid med de nordiske alkoholmonopolene i 2018 gir 1000 liter drikke distribuert på 0,75 liters glassflasker et utslipp tilsvarende 609 kg CO₂-ekvivalenter. Til sammenlikning vil CO₂-utslipp fra tilsvarende mengde drikke på plastflasker med pant i følge Infinitums egen miljøstudie utgjøre kun mellom 123 kg og 6,6 kg, avhengig av andelen gjenvunnet materiale i flaskene.

– Å være en del av panteordningen og medlem i Infinitum er viktig i vårt arbeid for å redusere fotavtrykket. Plastflasker i et pantesystem som sikrer at flasken blir resirkulert, er en av de absolutt beste miljøløsningene sier Eriksen.

Aluminium kommer

Vinmonopolet ønsker å ligge i front for å bidra til å kutte utslipp i årene framover, og følger derfor med både på forskning og ulike emballasjetrender i utlandet og her hjemme. Aluminium er et emballasjemateriale som Vinmonopolet nå gjør klimaberegninger på.

– Vi vil være i front hvis trenden med aluminium kommer. Vi ser at den kan passe på flere av våre produkter, og analyser viser et bedre klimaregnskap enn for glass, med ned mot en tiendedels klimaavtrykk for bokser laget av resirkulert materiale, forklarer Eriksen.

Svarer på ungdommens ønsker

Pantestasjoner flere steder og informasjon om hvorfor det er viktig å pante. Det er tiltak unge mener kan få dem til å pante mer, og Infnitum er allerede i gang med prosjekter som svarer på de unges ønsker.

Fotograf: Katrine Lunke. Apeland.

«Gjennom panting gjør man noe smått som bidrar til noe stort.»

I 2018 gjennomførte Infitum en undersøkelse blant unge, der ungdommer mellom 15 og 18 år i ulike deler av landet ble intervjuet. Dette ble gjort fordi Infitum ønsker å få bedre forståelse av hva de kan gjøre for å få unge i denne aldersgruppen til å pante og resirkulere mer.

– Svarene fra ungdommene om panting og miljø gir oss et inntrykk av hva unge mener er viktig, sier Randi Haavik Varberg, direktør for informasjon og marked i Infitum.

Verdensmester og panter

Infitum har i løpet av fjoråret og i begynnelsen av 2019 et samarbeid med Aksel Lund Svindal.

– Aksel Lund Svindal har høy troverdighet, ikke bare blant de unge, men i alle aldersgrupper. Vi er svært glade for at han viser sitt miljøengasjement ved å påvirke nordmenns pantevaner. Han er seg sitt ansvar bevisst som forbilde og mener det når han sier at vi bør bli enda flinkere til å pante, sier Randi Varberg.

Samarbeidet består av i alt tre filmer, som i første rekke gikk på kino og på tv i 2018, men som også skal ut i sosiale medier i løpet av våren 2019.

Panter hjemme, ikke ute

Infitum har over flere år kartlagt andelen som synes det er viktig å pante. Tallene viser at det er flere voksne enn de under 30 år som synes panting er viktig, men de siste årene har andelen blant unge økt.

Undersøkelsene Infitum gjør har avdekket at respondentene har gode pantevaner hjemme, men mange er ikke flinke til å opprettholde disse når de forlater hjemmet. Derfor ble de nå spurt om hva som kan få dem til å pante mer. Svarene som gikk igjen var flere pantemuligheter utenom butikker og mer informasjon om hvorfor det er viktig å pante.

– Kaster energi

Infitum har gjennom reklamefilmer, samt foredrag i regi av Infitum Movement, fortalt om hvorfor det er viktig å pante, og slik svart på unges ønske om mer informasjon. «Stakkars

Peder»-reklamefilmene som ble vist i 2016 og 2018 hadde god effekt.

– Gjennom «Stakkars Peder»-filmene minner vi om at man ved å kaste en tom flaske kaster energi. I etterkant av «Stakkars Peder»-filmene viste målingene våre at flere unge pantet fordi det er bra for miljøet, så filmene ser ut til å ha god effekt. Målingene våre viser også at etter å ha sett reklamefilm for Infitum, opplever unge i større grad enn andre aldersgrupper at de har fått kunnskap om energisparing ved panting, sier Haavik Varberg.

Flåklipa ganger tre

For tredje og aller siste gang har Infitum samarbeidet med Flåklipa-filmene om egne reklamefilmer. Filmene er gode familiefilmer som retter seg mot både barn, unge og voksen på en helt spesiell og lun Flåklipa-måte.

– I alle år har disse reklamefilmene fra Flåklipa hatt god effekt. Det er kanskje fordi tanken om å ta vare på og resirkulere, passer så godt inn i Reodor Felgens verden, at pantebudskapet blir tatt godt imot, sier Haavik Varberg.

Pant på skolen

For å gjøre panting mer tilgjengelig har Infitum også startet en skolepantordning.

– Skoler får tilsendt tønner de samler panten i, og de bestemmer selv hva panten skal brukes til. I løpet av 2018 har mange nye skoler kommet til i ordningen, og vi får stadig henvendelser fra skoler der elevene ønsker å gjøre mer for å ta vare på miljøet. I Oslo er halvparten av skolene allerede med i skolepantordningen, forklarer Haavik Varberg.

Bra for miljøet

Gjennom Infitum Movement har Infitum plassert ut pantetønner på festivaler og i skibakker. I framtida ønsker Infitum å være til stede på enda flere arenaer der unge under 30 år er. Infitum Movement er et møtested, en bevegelse for unge miljøengasjerte, og eies av Infitum.

– Vi vil synliggjøre at panting ikke bare handler om noen kroner, men om å gjøre noe bra for miljøet. Gjennom panting

gjør man noe smått som bidrar til noe stort, sier Randi Haavik Varberg.

Infitums årlige målinger viser at budskapet når fram til de unge, som i større grad enn andre aldersgrupper svarer at de panter fordi det er bra for miljøet.

Engasjerer unge i hele landet

Infinitem Movement inspirerer unge til å engasjere seg og handle mer bevisst for miljøet skyld. I 2018 møtte Infinitem Movements ambassadører ungdommer i hele landet og samlet viktige stemmer til Think In-konferansen.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

Siden 2014 har Infinitum Movement jobbet målrettet for å skape engasjement og bevissthet rundt pant, klima og miljø. I 2018 var aktivitetsnivået større enn noen gang. Infinitum Movement eies av Infinitum, og målet er å skape en bevegelse der en hel generasjon av unge blir mer miljøbevisste – og panter alt.

– Opprinnelsen til Infinitum Movement kommer fra våre rådgivere i OMNICOM med Maria Jartman i spissen. Infinitum gav en konkret brief som startet det hele, sier Varberg

Over 200 foredrag

De åtte Infinitum Movement-ambassadørene står for store deler av aktivitetene til bevegelsen. I 2018 holdt de over 250 foredrag og seminarer på skoler. Over 30 av disse ble holdt i Nord-Norge som en del av den kulturelle skolesekken.

– Det er viktig å påvirke på grasrotnivå og vi er stolte over at ambassadørene våre har besøkt mange skoler der de har fått pratet med ungdom, sier Maria Jartman.

Infinitum Movements-ambassadører er personer som brenner for miljøet og ønsker å bidra til å inspirere andre til å handle miljøbevisst. I løpet av 2018 kom det til tre nye ambassadører. Disse er marinbiologen Pia Ve Dalen, teknologen Christina Spiten og miljøentusiasten Troels Rosenkrantz Andersen.

Inspirerende konferanse

Infinitum Movements største enkeltarrangement i 2018 var Think In-konferansen i oktober. Blant de 250 deltakerne var kronprins Haakon, Frederic Hauge i Bellona, Simen Knudsen i Nordic Ocean Watch og miljøbyråd Lan Marie Nguyen Berg.

– Dette var et stort arrangement for oss, som vi arrangerte for første gang i 2018. Målet med konferansen var å bidra til å dytte verden i en mer bærekraftig retning, samt å bygge opp Infinitum som en viktig aktør i norsk næringsliv innen miljø. Viktige stemmer som er opptatt av miljøsakene delte sine erfaringer i foredrag og arbeidsmøter, og slik inspirerte andre, sier Jartman.

«Pant for pudder»

I løpet av 2018 var Infinitum Movements ambassadører til stede på over 20 ulike festivaler, blant annet Øyafestivalen, Lydbølger og Ekstrem-sportveko. Bevegelsen lanserte også kampanjene «Pant for havet» og «Pant for pudder», fordi panting faktisk har noe å si for skiføret.

«Pant for pudder» er et samarbeid med et 20-talls skidestinasjoner som har fått materiell og pantetønner. Infinitum Movement samarbeider også med Norges Snowboardforbund.

Film med Terje Håkonsen

Plastflasker er laget av olje. Det kreves to kilo olje for hver kilo plast som produseres. Utvinning av olje krever også mye energi, og fører til store utslipp av klimagasser. Om plasten brennes istedenfor å resirkuleres, fører det også til utslipp.

– Vi ønsker å gjøre folk oppmerksomme på at global oppvarming gjør vinteren kortere. Hvis ikke klimagassutslippene reduseres vil flere steder med skiføre stadig oftere være uten snø. Terje Håkonsen stilte opp i «Pant for pudder»-filmen for at flere skal bli bevisst alvoret. Videoen har hatt en halv million visninger på YouTube, og har også blitt vist på kino, sier Maria Jartman.

Kostnadseffektivt å være Infinitum- medlem

Macks Ølbryggeri har vært med i panteordningen siden starten og er godt fornøyd med samarbeidet med Infinitum.

– «Produktinnmeldingsportalen» gjør interaksjonen med Infinitum effektiv og oversiktlig, sier markedssjefen i Mack.

Foto: Katrine Lunke. Apeland.

Norge er helt i front på panting og gjenvinning, og den norske panteordningen er en suksesshistorie. Medlemmer hos Infinitum betaler en redusert miljøavgift, der godkjent innsamlingsgrad avgjør hvor mye avgiften reduseres.

– Infinitum har nå en så høy innsamlingsgrad at det uten tvil lønner seg for oss å være en del av ordningen. Én enkelt aktører vil ikke alene kunne oppnå så høy innsamling, men fordi en samlet bransje står bak ordningen gir det store kostnadsbesparelser. Det er bra for miljøet, sier markedssjef Cathrine Giæver i Macks Ølbryggeri AS.

– Forventer at flasker kan pantes

Mack opplever at norske forbrukere er miljøbevisste og stiller krav til emballasje og gjenvinning.

– Det er et stort engasjement blant forbrukerne. Hvis noen for eksempel opplever at et produkt fra oss ikke skannes i en panteautomat, så er de raske med å ta kontakt. Forbrukerne forventer at bokser og plastflasker skal kunne pantes, og vi synes det er flott at nordmenn er miljøbevisste, sier markedssjefen.

Kontroll og oversikt i «Portalen»

Mye av kontakten mellom bryggeriene og Infinitum handler om nye eller endrede produkter. I fjor lanserte Infinitum «Produktinnmeldingsportalen», en ny medlemsplattform der denne interaksjonen foregår.

– Vi opplever at det er enkelt å kontakte Infinitum, og det har blitt enda enklere etter at «Produktinnmeldingsportalen» ble lansert. Der får vi god oversikt over hvor langt ny emballasje har kommet i godkjenningsprosessen, forklarer Giæver.

Mack har positive erfaringer med Infinitums ordning for godkjenning av ny emballasje.

– Infinitum er fleksible når uforutsette hendelser oppstår. Da vi for noen år siden bygde nytt bryggeri, endret vi mye emballasje på kort tid. Vi opplevde at Infinitum var svært raske med å godkjenne den nye emballasjen vår, sier Giæver.

Effektivt for ansatte og kunder

– Panteordningen er effektiv og smertefri for både oss og kundene, sier assisterende butikksjef Ida Anette Høyesveen. På Coop Mega Aker Brygge blir plastsekker med panteflasker hentet daglig.

Fotograf: Katrine Lunke. Apeland.

Tidligere hadde de fleste dagligvarebutikker et samleband i et rom bak panteautomaten, og der kunne pante­flaskene hope seg opp. Nå får stadig flere butikker på plass nye panteautomater der flaskene presses sammen og samles i plastsekker.

– Vår butikk fikk denne panteautomaten i 2015 og det ga oss mer kontroll på bakrommet. Lagerkapasiteten i butikken ble mye bedre, fordi plastsekkene som de sammenpressede flaskene samles i tar mye mindre plass enn alle brettene med flasker vi tidligere stablet pante­flaskene på. I tillegg hentes plastsekkene daglig, forklarer assisterende butikksjef Ida Anette Høyeseven på Coop Mega Aker Brygge.

Kundene slipper å vente

Tidligere kunne samlebandet bli fullt og kundene måtte vente på at de ansatte flyttet flasker over på brett og i kasser. Nå tar det noen få minutter å bytte plastsekk bak panteautomaten, og det er lett å lære nye ansatte hvordan automaten fungerer.

– De nye panteautomatene er tids­besparende både for oss og for kundene. Det er stor plass i plastsekken, så det går en god stund før vi må bytte sekk. Det er

positivt for kundene som kan komme inn med en søppelsekk fylt med pante­flasker, kjøre alt gjennom automaten, og veldig sjelden oppleve piping og venting, sier Høyeseven.

Drar kunder

Alle butikker som har en panteautomat er medlem av Infnitum. To ganger i måneden blir pantedataene fra hver enkelt butikk lastet ned. Butikken får da tilbake panten, og får i tillegg en håndteringsgodtgjørelse på 20 øre per boks og 25 øre per flaske.

– Vi vil at kundene skal velge oss når de skal pante, fordi det er kjapt og enkelt. Vi vet jo at de fleste tross alt også handler når de er i butikken og panter. Derfor er det viktig og lønnsomt for oss å være medlem av Infnitum, sier Høyeseven.

Ikke behov for kontakt

Samarbeidet mellom Coop Mega på Aker Brygge og Infnitum fungerer så bra at de sjelden har behov for å ha direkte kontakt med Infnitum.

– Vi treffer sjåførene som henter plast­sekkene. Utover det er panteordningen lett å forholde seg til og fungerer veldig godt, sier Ida Anette Høyeseven.

Del 3

Tall og fakta

Pantesystemet

For oss nordmenn er pantesystemet en selvfølge. For fagfolk fra hele verden er det genialt og oppsiktsvekkende.

Oppmerksomheten rundt klima, resirkulering og plast i havet øker over hele verden. Enorme mengder drikkevareemballasje er en del av problemet, og handel, industri og myndigheter leter etter løsninger. Den beste løsningen finner de i Norge. Ingen andre land lykkes like godt med innsamling og resirkulering av bokser og flasker. Nøkkelen til suksessen er miljøtankegang i alle ledd.

Det første leddet er forbrukeren, som selv tar tomgodset med når hun skal tilbake til butikken. Dette er langt mindre energikrevende enn annen innsamling, der store biler kjører bare for å hente.

Panteautomaten er neste ledd. Den komprimerer bokser og flasker, slik at de tar minst mulig plass i den videre transporten.

Tredje ledd er transporten videre fra butikken. Her brukes ledig plass

i lastebiler som har levert varer, og som skal tilbake til grossistlageret.

Fjerde ledd er transporten fra grossist til Infinitums anlegg, der plast og aluminium skilles fra hverandre, og alt komprimeres ytterligere.

I femte ledd skjer det alle viktigste: Plast og aluminium får nytt liv hos en av Infinitums utvalgte resirkuleringsbedrifter.

Fordi pantesystemet er et lukket system, er alle materialene av samme høye kvalitet. Bare bokser og flasker som oppfyller Infinitums tekniske krav får slippe inn i systemet.

Det betyr for eksempel at all plasten fra flaskene er egnet for nye flasker. Dette gjør Infinitums pantesystem langt mer miljøeffektivt enn systemer som på ulike måter samler inn blandet avfall.

Et historisk panteblikk

Panteordningen for ombruksflasker i Norge opprettes på begynnelsen av 1900-tallet.

Når handelen på 1980-tallet ønsker gjenvinnbar engangsemballasje som kan komprimeres ved retur, blir det starten på dagens pantesystem, som har 20-årsjubileum i 2019.

Tidslinje

1995:

Panteordningen godkjennes av Statens Forurensningstilsyn, dagens Miljødirektorat.

1996:

Selskapet Norsk Resirk stiftes, med handelen og industrien som likeverdige eiere, gjennom sine organisasjoner.

1999:

Norsk Resirks pantesystem for drikkevarebokser og -flasker etableres. Systemet er åpent for alle. Den første boksen pantes i systemet 3. mai 1999.

2000:

De første gjenvinningsflaskene blir meldt inn i pantesystemet. Norsk Resirk åpner eget anlegg på Alnabru i Oslo.

2003:

Allerede i selskapets femte driftsår, blir hele 92 prosent av alle bokser og 77 prosent av alle drikkeflasker samlet inn i pantesystemet. Nordmenn er allerede på verdenstoppen i panting.

2004:

Norsk Resirk har nok et suksessrikt år med økt innsamling av både drikkevarebokser og gjenvinnbare plastflasker, som fører til en reduksjon i miljøavgiften på 93 prosent på boks og 80 prosent på PET.

2006:

Etablering av produksjonsanlegg for Nord-Norge, i Bjerkvik.

2007:

Kjell Olav Maldum blir ny administrerende direktør etter Jarle Grytli.

2008:

TINE lanserer flasker for drikkevare for første gang på 40 år. Pantesystemet var en forutsetning for valg av flaske.

2009:

Klima- og forurensningsdirektoratet godkjenner at også pantmerkede flasker og bokser som går til energigjenvinning skal telles som en del av Infinitums innsamlingsgrad. Andelen som går til energigjenvinning utgjør ca. 4 prosent av den totale innsamlingsgraden for bokser og ca. 8 prosent for gjenvinningsflasker.

2011:

Miljøavgiften for flasker forsvinner, fordi godkjent innsamlingsgrad er over 95 prosent av solgt emballasje.

Innmeldingsprosessen for produsenter og importører endres, slik at små importører også har mulighet til å bli med i pantesystemet.

2012:

Miljøavgiften på boks forsvinner, fordi godkjent returandel er over 95 prosent av solgt emballasje.

Mack Bryggerier, Ringnes og Coca Cola Enterprises, legger om fra ombruk til gjenvinnings-PET. De andre bryggeriene følger etter.

Åpning av nytt produksjonsanlegg for Midt-Norge på Heimdal utenfor Trondheim.

2013:

Åpning av nytt produksjonsanlegg for Sør-Norge på Heia, Fetsund.

Åpning av nytt produksjonsanlegg for Nord-Norge i Bjerkvik.

2014:

Norsk Resirk bytter navn til Infinitum. Navn og logo er inspirert av det uendelige antall ganger man kan gjenvinne flasker og bokser i pantesystemet.

2017:

Produsenter over hele verden snudde og ble positive til pantesystemer, og ansvaret de har som produsenter.

Sky News laget en reportasje om pantesystemet i Norge, som de brukte i lanseringen av Sky Ocean Rescue – en kampanje med fokus på havforsøpling og effektiv avfallshåndtering. Etter Sky News-reportasjen har Infinitum hatt enorm pågang av besøkende fra hele verden som vil lære mer om hvordan pantesystemet fungerer.

Klima- og miljødepartementet vedtok å heve pantesatsene fra 1 kroner og 2,50 kroner til 2 og 3 kroner.

2018:

Infinitum opplever de høyeste innsamlingstallene noensinne med 88,6 (95,1) prosent innsamlede flasker og 87,3 (98,9) prosent innsamlede bokser.

Vinmonopolet lanserer for første gang vin på PET-flaske med pant.

EU driver utviklingen mot en sirkulær økonomi, og vedtar høye mål og krav til både innsamling og materialgjenvinning. PET-flasker skal lages av minimum 25 prosent resirkulert plast i 2025, og 30 prosent i 2030. Innsamlingsgraden på drikkevareflasker skal være på minimum 77 prosent i 2025 og 90 prosent i 2029.

Panten på flasker og bokser doubles fra én til to kroner. Det er første gang siden 1986. Pant på flasker og bokser over en halv liter øker også fra to til tre kroner.

Styret

Stein Rømmerud
Leder
BS (Coca-Cola Enterprises Norge AS)

Svein Sollie
Nestleder
DMF (Asko Norge AS)

Helge Hasselgård
Styremedlem
DLS (DLF)

Svein Serck-Hansen
Styremedlem
BS (Ringnes AS)

Tore Nygaardsmoen
Styremedlem
CNH (COOP Norge Handel AS)

Benno Graser
Styremedlem
DMF (Rema 1000 Distribusjon AS)

Varamedlemmer i 2018:

Jens Olav Flekke
DMF (DMF)

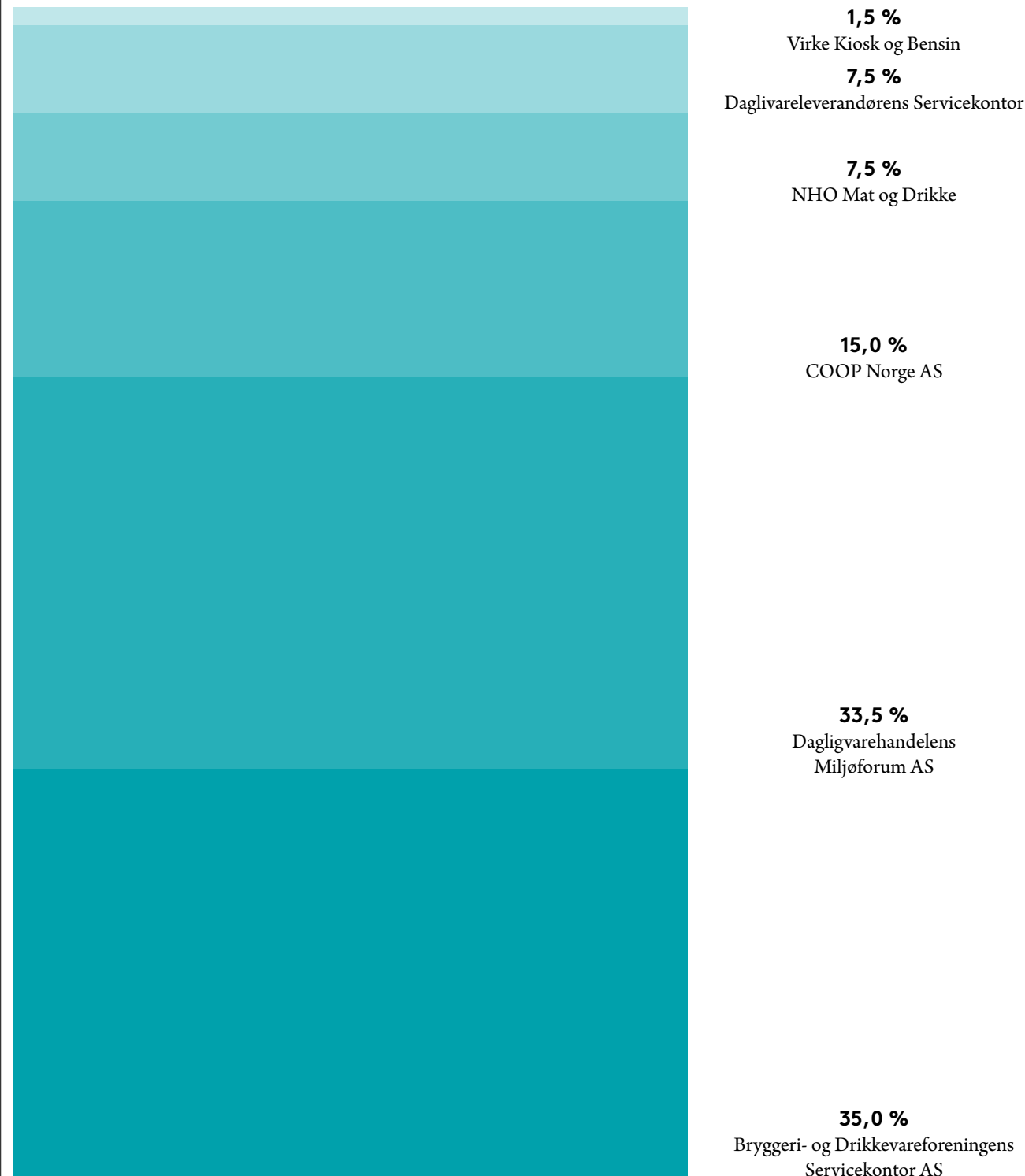
Torgeir Løftingsmo
CNH (CNH)

Siv Grønning
BS (Ringnes AS)

Christian Aass
BS (Aass Bryggerier AS)

Thomas Weihe
DLF (DLF)

Infinitums eiere

Pantetall 2018

* Innsamlingstall gjennom panteautomat.

567 763 101

innsamlede bokser*

87,3 %

av alle bokser som ble solgt

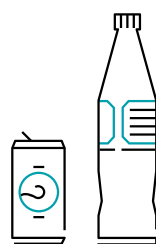

564 117 169

innsamlede plastflasker*

88,6 %

av alle flasker som ble solgt

1 131 880 270

totalt innsamlet

7 918

tonn aluminium ble resirkulert

20 568

tonn plast ble resirkulert

Regnskap

Infinitum AS – Resultatregnskap

Driftsinntekter og driftskostnader	2018	2017
EPR inntekt	118 075	99 843
Panteinntekter	2 206 991	1 705 685
Salg innsamlet materiale	182 503	140 943
Annen driftsinntekt	36 413	31 686
Sum driftsinntekter	2 543 982	1 981 157
Panteutgifter	2 031 246	1 512 411
Håndteringsgodtgjørelse	243 089	224 593
Transportkostnader	114 929	105 813
Andre produksjonskostnader	75 533	76 409
Sum kostnader drift	2 464 797	1 919 226
Resultat operative aktiviteter	79 185	61 931
Admin., markedsføring og avskrivning	62 426	61 509
Driftsresultat	16 759	422
Netto finansresultat	1 986	787
RESULTAT e/FINANSPOSTER	18 745	1 209

Tall i NOK 1000

Nøkkeltall

Varestrøm	Antall boks	Tonn boks	% av tilført	Antall PET	Tonn PET	% av tilført
Totalt salg	652 256 153	9 054	—	632 804 520	22 647	—
Verdikjedelager	1 800 000	17	—	13 200 000	556	—
Tilført (Salg+verdikjedelager)	654 056 153	9 071	100 %	646 004 520	23 203	100 % *
Totalt pantet i automat	567 763 101	7 918	87,3 %	564 117 169	20 568	88,6 %
Ut fra sentral sortering	5 926 413	81	0,9 %	704 583	22	0,1 % **
Ut fra slaggsortering	52 236 195	717	7,9 %	—	—	0,0 % **
Ut fra kildesortert materiale	7 301 178	99	1,1 %	1 890 816	69	0,3 % **
Energiutnyttet	11 279 135	155	1,7 %	47 328 406	1 411	6,1 %
Totalt gjenvunnet fra avfall	76 742 920	1 053	11,6 %	49 923 805	1 502	6,5 %
Totalt gjenvunnet	644 506 021	8 971	98,9 %	614 040 974	22 070	95,1 %
Rest i bunnaske	11 118 802	153	1,7 %	—	—	—
Tap energiutnyttelse	2 159 804	30	0,3 %	8 727 874	258	1,1 %
Ukjent disponering	3 728 473	83	-0,9 %	23 235 672	876	3,8 % ***
Totalt ikke pantet	86 293 052	1 153	12,7 %	81 887 351	2 635	11,4 %
Totalt	654 056 153	9 071	100 %	646 004 520	23 203	100 %
Utenlandske enheter	33 433 860			5 217 718		

* Pantegrad basert på tonnasje – ulik grad for ulike størrelser

** Materialgjenvinning

*** Representerer også usikkerhet i analysen

Balanse pr. 31.12

Eiendeler	2018	2017
Anleggsmidler		
Varige driftsmidler		
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	55 821	54 629
Maskiner og anlegg, driftsløsøre, inventar, m.m.	44 108	47 160
Varige driftsmidler	99 929	101 789
Finansielle anleggsmidler		
Netto pensjonsmidler	577	269
Finansielle anleggsmidler	577	269
Sum anleggsmidler	100 506	102 058
Omløpsmidler		
Fordringer		
Kundefordringer	261 797	211 514
Andre fordringer	21 573	18 143
Sum fordringer	283 370	229 657
Bankinnskudd, kontanter o.l.	263 076	86 937
Sum omløpsmidler	546 446	316 594
SUM EIENDELER	646 952	418 652

Egenkapital og eiendeler	2018	2019
Egenkapital		
Innskutt egenkapital		
Selskapskapital (200 aksjer á kr 7 500)	1 500	1 500
Sum innskutt kapital	1 500	1 500
Opptjent egenkapital		
Annen kapital	42 418	23 673
Sum opptjent egenkapital	42 418	23 673
Sum egenkapital	43 918	25 173
Gjeld		
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	139 178	102 145
Skyldige offentlige avgifter	2 839	2 619
Annen kortsiktig gjeld	6 275	10 973
Avsetninger pantansvarsfond	454 742	277 742
Sum kortsiktig gjeld	603 034	393 479
Sum gjeld	603 034	393 479
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	646 952	418 652

Tall i NOK 1000

